

Karlovačka kiselica

Nedaleko od Karlovca, podno sela Popović Brdo uz šumu Štrekovac, nalazi se danas zapušteno vrelo prirodne mineralne vode koja se nekoć prodavala pod imenom Karlovačka kiselica. Za štrekovački izvor znalo se još od 1580. godine kada su ga nazivali "Paulinsko vrelo", po pavlinima iz Kamenskog. Nakon što je car Josip II. 1782. godine ukinuo sve samostane, pa tako i ovaj u Kamenskom, izvor ostaje zaboravljen i obrastao travom idućih sto godina. Godine 1883. za izvor je saznao ambiciozni karlovački trgovac Stevo Borčić koji ga otkupljuje, a potom ga čisti, oblaže i ugrađuje pumpu kako bi mogao crpiti i prodavati prirodnu mineralnu vodu. U siječnju 1884. Borčić šalje prve boce kiselice u Beč na izložbu "umjetnost kuhanja" (Koch Kunst). Za tu svrhu dao je tiskati "krasne narodne etikete" te je tako u svijet krenula karlovačka "kristal čista alkalična kiselica". Od 15. travnja 1884. Karlovačka kiselica se i službeno počela prodavati diljem Hrvatske, ali i u ostatku Habsburške monarhije. Voda se punila u tamne boce od litre i 4/10, tzv. "požunce" ili "zelenice", te u boce od litre i pola litre. Glavno skladište nalazilo se na Baniji, a u Karlovcu se voda prodavala u svim trgovinama i ljekarnama. Želeći da njegova voda stekne svjetsku slavu, Borčić je šalje na izložbe u Linz i Budimpeštu gdje zajedno sa Jakovom Šašedom dobiva srebrnu diplomu. Njegovu vodu preporučivali su čak i liječnici, a sam izvor, na kojemu su izgrađene dvije kuće sa sporednim zgradama, postaje omiljeno izletišta imućnih Karlovčana.

Međutim, pored silnih pohvala, našlo se i kritika, a Borčiću nije pomogla činjenica da nikada nije javno objavio rezultate analize vode koju je radio profesor Janeček sa zagrebačkog sveučilišta. Ponajviše su zamjerali što voda ne "muzira", a s vremenom su je i gostioničari prestali naručivati tvrdeći da ne odgovara uz vino. Sve to ubrzo je dovelo do poslovnog kraha Steve Borčića i vrelo 21. 4. 1888. prelazi u ruke grupe karlovačkih građana koji osnivaju prvo dioničarsko društvo koje je biralo ravnateljstvo i članove uprave za upravljanje poduzećem. Usprkos tome što su na čelu poduzeća stajali ugledni i sposobni ljudi, poslovi nisu kretali na bolje i bilo je očito da je društvo nekima poslužilo za stjecanje vlastite koristi. Na skupštini održanoj 30. 3. 1893. članovi uprave međusobno su se optuživali za neuspjeh, a vrhunac je bio kada je Feindes (vlasnik ljekarne "Zlatnom lavu") javno objavio imena članova uprave koji su boce s etiketom kiselice koristili za punjenje rakijom i špiritom kako bi izbjegli plaćanje poreza. Bio je to veliki skandal nakon kojega je dioničarsko društvo imenovalo nove članove uprave pod čijom upravom je Karlovačka kiselica životarila do 1896. kada konačno prestaje eksploatacija štrekovačkog izvora.

Izvori: Svjetlo, 1884., Svjetlo, 11. 9. 1969.

"Nu g. Borčić neće da čeka, već se je odvažio, da pokuša sreću "karlovačke kiselice" na izložbi umjetnog kuhanja (Koch-kunst), što će se u Beču održavati od 5. do 8. siječnja o. g. pod pokroviteljstvom Njezinog Veličanstva.

U tu je svrhu dao načiti krasne narodne etikete:

"Karlovačka kiselica", prije 1580. do 1782. Paulinsko vrelo.

Koncem 1883. pronašao i uredio vlasnik, Stevo Borčić, c. k. dvorski dobavitelj
u Karlovcu u Hrvatskoj.

kojimi su boce obložene, pa će do pedeset punih boca odpremi o u Beč na pokus, gdje će g. jurori izreći svoje mnjenje. Samo je žaliti, da nije analiza već dovršena, pošto bi "karlovačka kiselica" doista stekla nesamo pohvalu, već i odlikovanje."

Izvor: Svjetlo, 2. 1. 1884.

"Kao što sva plemenita vrela u našoj domovini, i drugda, najdoše si izvor u dolini, tako i karlovačka kiselica, koja eto nastojanjem g. Steve Borčića, trgovca i gradjana u Karlovcu, hoće da se u sviet potisne. Borčić je uložio novac i već dobrano prokrčio put kiselki Strekovačkoj u sviet. Jutrom svoga dolazka onamo, odpremila se kola krcata sa 700 boca, a druga dvojica čekaše, da svaka po 600 boca odvezu. Voda se na izvoru ugodno pije, niti je odviše studena, da bi dušniku nahudila, niti jemlaka.

G. Borčić sagradio je kućicu za stan nadzorniku, u družinskoj sobici namjestio štedionik, da si obrok na njemu vari; vrelo je izkopao do 4 metra dubljine, kamenom tesanim obložio, ogradio drvom i nadkrio, usadio mašinu, koja vodu diže i kroz 4 cievi napunjuje boce. Turci, vrijeme, nezgoda i naši natrpaše, za Paulini vrelo kladami, a trava gnila učinila grez oko vrela i pretvorila ga u vonjajuću baru. Sad je čisto bez ogavnoga vonja."

Izvor: Svjetlo, 1. 6. 1884.

"Započeo razprodavati dne 1. svibnja 1884.

Najstarija kiselica u trojednoj kraljevini, kao krystall čista alkalična kiselica.

HRVATSKI GIESSHÜBLER.

Analizovana po kr. j. r. profesoru i predstojniku kr. sveučilišnoga lučbenoga zavoda u Zagrebu g. dru. Gustavu Janečku.

KARLOVAČKA, KISELICA

prije 1580. do 1782. oo. Paulinah vrelo

poslje 101 godine pronadjeno i uredjeno kroz vlasnika

STEVU BORČIĆA

c. k r. dvorskog dobavitelja U KARLOVCU HRVATSKOJ.

Karlovačka kiselica sama kao i sa vinom jest najugodnije piće, a k tomu vrlo ljekovita.

Prodaje se u Karlovcu i na Baniji u svih ljekarna, trogvina i gostiona.

Izvan Karlovca:

U Beču: Johant Frohner, Hotel Imperial; Aleksander Floch, Gonzagasse 12. **Bihać:** Pajo Grbić. **Bistra:** Ivan Besteljak. **Belovar:** Filip Omčikus. **Brin:** Miško Maršić, ljekarnik. **Brod na Kupu:** Karlo Cividin. **Brešće:** A. Graner. **Čabar:** Ivan Križ. **Delnice:** M. Gregorić; Dragutin Pečak; Josip Rački. **Fužine:** Anton Budiselić; Franc Delak; R. Premer. **Gomirje:** Lazo Vučković. **Gradac:** Andreas Haring, "Hotel Florijan"; Adolf Politzer, Rösselmühlgasse. **Gospić:** V. Vouk, ljekarnik; Jovo Borić. **Jaska:** Mihael Kralj. **Krnjak:** Samuel Rendeli. **Klanjac:** Mihael Broz. **Krapina:** Ladislav Hudjek. **Krapina toplice:** B. Graf. **Kočevje:** Josip Loy. **Landstrass:** Alois Gatsch. **Ljubljana:** Lininger i drug. **Lokve:** Jakob Bolf. **Maribor:** Florijan Hobacher. **Moravica:** Hafner. **Neudorf kod Rakeka:** J. Modić. **Novomjesto:** A. Gustin. **Ogulin:** Gomirac; Stefan Otselberger. **Osilnic:** Josip Ožura. **Otočac:** Bože Jerić. **Petrinja:** Čakoja i dr. **Prezid:** Josip Klepac; Sčitomir Vilhar; Jakob Žagar. **Perušić:** Jovo Borčić. **Plešće:** Anton Čop. **Ribnica:** A. Arko. **Rieka:** Florijan Andre, "Hotel Europa". **Samobor:** Franjo Bogović. **Sisak:** Stevo Pavlica; M. Momčilović; Ivan Fabinc; A. Feldbauer. **Stubica:** Matija Jurak. **Slujn:** Josip Barili; Dane Mlinac. **Soderšić:** Johan Faidiga. **Zagreb:** Kaiser i Lux; Leopold Fink, ljekarnik; Kramer, "Hotel Lamm". Franc Vanžur, kolodvorska restauracija. **Zlatar:** Franjo Pisačić.

Prodaje se u Karlovcu na veliko kod vlasnika:

Franko škrinja sa 25 boca, jake crne boce alla GLESSHÜBLER od 1 litre 4 for. 50 nvč.

Franko škrinja sa 25 boca, jake crne boce od 1 3/8 litre 5 for.

Prazne sanduke ili škrinje primam sa 25 praznih flašah od 1 ili 1 3/8 litre po 2 for. franko natrag u račun."

Izvor: Svjetlo, 15. 6. 1884.

"Najzdravije piće u zimsko doba! DOBRO hrv. VINO sa karlovačkom kiselicom."

Izvor: Svjetlo, 30. 10. 1884.